

Långfredagen

Pastor Johannes Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan i Stockholm, 15 april 2022

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: Herre, himmelske Fader! Vi tackar dig för att du sänt din Son för att i vårt ställe lida och dö straffet för alla våra synder. Vi ber att du nu öppnar våra hjärtan för din undervisning så att vi rätt förstår ditt heliga Ord. Befäst vår tro på försoningen som leder oss till evigt liv. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Femte akten ur Vår Herres Jesu Kristi lidandes historia.

När Pilatus hade utlämnat Jesus till överstepräster, rådsmedlemmarna och folket, så att de fick som de ville, tog soldaterna av honom purpurmanteln och satte på honom hans egna kläder och förde bort honom för att korsfästa honom. Och han bar själv sitt kors. När de förde bort honom, grep de en man som just kom in från landet, Simon från Cyrene, Alexander och Rufus far. På honom lade de korset, för att han skulle bära det efter Jesus. (Matt. 27:26, 31–32, Mark. 15:20–21, Luk. 23:25–26, Joh. 19:16–17)

En stor folkmassa följde honom, bland dem många kvinnor som sörjde och grät över honom. Då vände Jesus sig om och sade till dem: "Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, utan gråt över er själva och era barn. Ty det kommer en tid då man skall säga: Saliga är de ofruktsamma, de moderliv som inte har fött, och de bröst som inte har gett di. Då skall man säga till bergen: Fall över oss, och till höjderna: Dölj oss! Ty om man gör så med det friska trädet, vad skall då inte ske med det torra?" (Luk 23:27–31)

Två andra brottslingar fördes också ut för att avrättas tillsammans med honom. Och de förde Jesus till Golgata, det betyder Huvudskalleplatsen. De gav honom vin att

dricka blandat med galla. Han smakade på det men ville inte dricka. (Matt. 27:33–34, Mark. 15:22–23, Luk. 23:32)

Där korsfäste de honom, och tillsammans med honom två andra, en på var sida och Jesus i mitten. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom. Men Jesus sade: "Fader, förlåt dem, ty de vet inte vad de gör." Pilatus hade också låtit göra ett anslag som sattes upp på korset. Där stod: "Jesus från Nasaret, judarnas konung." Det anslaget läste många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg nära staden och texten var skriven på hebreiska, latin och grekiska. Då sade judarnas överstepräster till Pilatus: "Skriv inte judarnas konung, utan skriv att han har sagt sig vara judarnas konung." Pilatus svarade: "Vad jag har skrivit, det har jag skrivit." (Matt. 27:37–38, Mark. 15:25–28, Luk. 23:33–34, 38, Joh. 19:18–22)

Soldaterna som hade korsfäst Jesus tog hans kläder och delade dem i fyra delar, en åt varje soldat. Också livklädnaden tog de. Men den var utan sömmar, vävd i ett enda stycke, uppifrån och ända ner. Därför sade de till varandra: "Vi skall inte skära sönder den utan kasta lott om vem som skall få den." Ty Skriften skulle uppfyllas: "De delade mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad." Så gjorde nu soldaterna. (Matt. 27:35, Mark. 15:24, Luk. 23:34, Joh. 19:23–24)

Vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster Maria som var Klopas hustru och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade, sade han till sin mor: "Kvinna, se din son." Sedan sade han till lärjungen: "Se din mor." Och från den stunden tog lärjungen henne hem till sig. (Joh. 19:25–27)

Folket stod där och såg på. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som bryter ner templet och bygger upp det på tre dagar, hjälp dig själv, om du är Guds Son, och stig ner från korset!" Också översteprästerna och de skriftlärda och de äldste gjorde narr av honom och sade: "Andra har han hjälpt. Sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels konung. Han må nu stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. Han litar på Gud. Nu får Gud rädda honom, om han har honom kär. Han har ju sagt: Jag är Guds Son." Även soldaterna gick fram och hånade honom. De räckte honom surt vin och sade: "Om du är judarnas konung, så hjälp dig själv." (Matt. 27:39–43, Mark. 15:29–32, Luk. 23:35–37)

En av brottslingarna som var upphängda där skymfades honom och sade: "Är inte du Messias? Hjälp då dig själv och oss!" Men den andre tillrättavisade honom och sade: "Fruktar inte heller du Gud, du som är under samma dom? Vår dom är rättvis. Vi får vad vi har förtjänat. Men han har inte gjort något ont." Och han sade: "Jesus, tänk på mig, när du kommer till ditt rike." Jesus svarade: "Amen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset." (Matt. 27:44, Mark. 15:32, Luk. 23:39–43)

Vid sjätte timmen kom över hela landet ett mörker, som varade ända till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "Eli, Eli, lema sabaktani?" Det betyder: "Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?" Några av dem som stod där hörde det och sade: "Han ropar på Elia." Jesus visste att allt redan var fullbordat, och han sade därefter för att Skriften skulle uppfyllas: "Jag törstar." En av dem sprang då och fyllde en svamp med ättikvin, fäste den runt ett spö och gav honom att dricka. Men de andra sade: "Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom." När Jesus hade fått det sura vinet, sade han: "Det är fullbordat." Och Jesus ropade med hög röst: "Fader, i dina händer överlämnar jag min ande." Och när han hade sagt

detta gav han upp andan. (Matt. 27:45–50, Mark. 15:33–37, Luk. 23:44–46, Joh. 19:28–30)

Och se, då brast förlåten i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade, gravarna öppnades, och många heliga som hade insomnat fick liv i sina kroppar. De gick efter hans uppståndelse ut ur gravarna och kom in i den heliga staden och visade sig för många. (Matt. 27:51–53, Mark. 15:38)

När officeren och de som tillsammans med honom bevakade Jesus såg jordbävningen och det som hände, blev de mycket förskräckta och sade: "Denne var verkligen Guds Son." Och allt folket som hade samlats för att se på, de slog sig för bröstet när de såg vad som skedde och vände hem igen. (Matt 27:54, Mark 15:39, Luk 23:47–48)

Men alla hans vänner, också de kvinnor som hade följt honom från Galileen, hade stått på avstånd och sett detta. Bland dem var Maria från Magdala och den Maria som var Jakob den yngres och Joses mor, samt Salome. De hade följt Jesus och tjänat honom, när han var i Galileen. Där var också många andra kvinnor som hade gått upp till Jerusalem tillsammans med honom. (Matt. 27:55–56, Mark. 15:40–41, Luk 23:49)

Eftersom det var tillredelsedag och judarna inte ville att kropparna skulle hänga kvar på korset över sabbaten – det var nämligen en stor sabbatsdag – bad de Pilatus att de korsfästas ben skulle krossas och kropparna föras bort. Soldaterna kom därför och krossade benen på dem som var korsfästa tillsammans med honom, först på den ene och sedan på den andre. När de därefter kom till Jesus och såg att han redan var död, krossade de inte hans ben, men en av soldaterna stack upp hans sida med sitt spjut, och genast kom det ut blod och vatten. Den som har sett detta, han har

vittnat för att också ni skall tro, och hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. Ty detta skedde för att Skriften skulle uppfyllas: "Inget ben skall krossas på honom." Och ett annat skriftställe säger: "De skall se upp till honom som de har genomborrat." (Joh. 19:31–37)

Inledning

I dagens långa textläsning, en sammanfattning från de fyra evangelierna, har den skakande berättelsen om Jesu långa och svåra lidande under sitt sista dygn beskrivits.

Predikan sammanfattas i tre delar:

1. Världens synd måste straffas
2. Jesus har lidit straffet för vår synd
3. Jesu lidande är oss en förebild

1. Världens synd måste straffas

I vår tid vill många gärna framställa Nya testamentets Gud som den gode och kärleksfulle Guden, till skillnad från den hämndlystne och arge Guden som beskrivs i Gamla testamentet. Synd och straff vill man helst inte alls predika om. Och visst, Gud är verkligen god och övermåttan nåderik mot den ångerfulle. Men det är samma Gud i hela Bibeln, både i Gamla och Nya testamentet. Han är evig och oförändelig, och Bibeln talar tydligt och klart om att han också är en rättvis och straffande Gud, som hatar synden och vars vrede vilar över dem som bryter mot hans heliga lag:

Ty jag, Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktledet, när man hatar mig. (2 Mos. 20:5)

Paulus skriver och citerar Mose: *Under förbannelse står den som inte håller fast vid allt som är skrivet i lagens bok och gör därefter. (Gal. 3:10)* Och i Romarbrevet skriver han: *Syndens lön är döden. (Rom. 3:23)*

Bibels Gud är inte en Gud som ser mellan fingrarna när människor bryter mot hans bud. Han låter inte "udda vara jämnt". All synd måste enligt hans stränga men rättvisa lag få sitt straff. Vi hör detta

bättringsrop i Jesu ord på vägen till Golgata: *"Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, utan gråt över er själva och era barn. Ty om man gör så med det friska trädet, vad skall då inte ske med det torra?"*

Det är obehagligt att tänka på Guds rättvisa vrede över synden. Rannsakar vi oss själva noggrant och uppriktigt efter buden finns det bara en slutsats: "jag är skyldig till allt detta". Vi måste säga som rövaren på korset gjorde: *"Vår dom är rättvis. Vi får vad vi har förtjänat."* Och det utfästa straffet är död och evig förgängelse.

Då är det bekvämt att slå undan sådant, och säga: "De här gamla buden kan ju inte gälla oss idag. Gud kan ju inte vara så hård att han kräver mer än vad någon kan göra. Och om han ändå gör det så vill jag inte följa en sådan vredgad och oförlåtande gud." Och så gör man sig en egen religion där människans vilja står i centrum.

I en sådan religion har inte långfredagen något utrymme. Har man tagit bort Guds vrede över synden blir det oförklarligt varför Gud sände sin Son till att dö på korset. Kvar blir bara en dag där man av tradition minns en historisk händelse, en dag där man ska känna sig lite deppig. Då har man gått miste om det allvarliga men också trösterika budskap som dagens ämne innehåller.

All synd kommer att få sitt straff. Om Gud skulle låta detta straff drabba oss, vilket inte vore mer än rätt, då skulle vi alla gå förlorade. Men nu har Gud i sin godhet och barmhärtighet sänt sin Son till att vara vår ställföreträdare, ett påskalamm som i sitt offer fått betala hela världens syndaskuld i vårt ställe.

2. Jesus har lidit straffet för vår synd

Detta beskrivs vackert och mycket tydligt hos Jesaja, som vi hörde i dagens epistelläsning:

Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi höll honom för att vara hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han var genomborrad för våra överträdelsers skull, slagen för våra missgärningars skull. Straffet var lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade. (Jes. 53:4–5)

Jesus led ohyggliga plågor på långfredagen. Korsfästelse var en mycket långdragen och plågsam avrättningsmetod. Spikarna genom hans händer och fötter, törnekronan på hans huvud, törsten och utmattningen under solens hetta, allt bidrog till tortyren. Han fick dessutom samtidigt lida hån och förakt

från folket och de lärda. Om nu Jesus verkligen vore Guds son, sade de, då kunde han ju bara stiga ned från korset. Att han inte gjorde det visade bara att han var en falsk profet, menade de.

Nu kunde man kanske vänta sig att Jesus skulle fara ut med verop. De gjorde ju honom en kolossal missgärning. Men Jesus svarade inte med några vredens ord, utan utstod plågorna och smädelsorna utan att klaga. Ja, istället bad han om nåd och förlåtelse för sina fiender: *"Fader, förlåt dem, ty de vet inte vad de gör."* Han lät lidandet komma, eftersom det var Guds vilja. Det var Guds plan för att hela världen skulle bli försonad. Det hade förutsagts i Gamla testamentet, och nu hade tiden för Skriftens fullbordan kommit.

Den fysiska tortyren var ändå bara en liten del av hans lidande. Han fick också genomgå ett andligt lidande, vilket vi förstår av hans ord: *"Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?"* Detta var den svåraste prövningen som drabbade Jesus. Orden är inledningen till den 22:a psalmen av David, och med denna hänvisning visade han att det är om honom som psalmen handlar. Det är en stark psalm om andlig nöd och ensamhet. Det var inte någon teatralisk föreställning, utan Gud övergav verkligen honom där han hängde på korset. Inga änglar kom och betjänade honom, såsom hade skett tidigare.

Paulus skriver: *Kristus friköpte oss från lagens förbannelse, när han blev en förbannelse i vårt ställe. Det står skrivet: Förbannad är var och en som är upphängd på trä. (Gal. 3:13)*

Det var genom denna förbannelse som Jesus, Guds Son, tog på sig hela världens synd. Så blev straffet för all vår skuld utmätt och utdelat. Från den minsta synden till den allra största; alla blev de försonade av Jesus på långfredagen. Hans död blev vår försoning. Jesus har slutgiltigt vunnit seger över synden och döden.

Långfredagens budskap, om vi tar emot och förstår det rätt, betyder att vi inte längre behöver frukta detta straff. Guds vedergällning för synden har nått sin fullbordan. Lösepenningen har betalats till fullo. Jesu offer har stillat Guds vrede, så att han nu istället överöser oss med nåd.

En sådan tröst och nåd fick en av rövorna på korset erfara. Han kände väl sin synd, och visste att han förtjänade sitt straff på grund av alla sina missgärningar. Men han förstod också att Jesus hade talat sanning om sig själv, att han verkligen var den konung som Pilatus anslag proklamerade. Han förstod att Jesus inte led för några egna synder. Därför vände sig rövaren mot honom med en bön: *"Jesus, tänk på*

mig, när du kommer till ditt rike."

Det var en bön om syndernas förlåtelse. Han hade inte några egna gärningar att bära fram, utan kom endast med förtröstan till att Jesus hade makt att förlåta synder, såsom han säkerligen hade hört. När Jesus nu skulle gå till sitt härlighets rike bad rövaren att också han skulle tas emot. Och Jesus svarade honom med det mest trösterika ordet som någon kan få: *"Amen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset."* Jesus försäkrade honom att han helt visst och säkert skulle få del av den himmelska glädjen. Hans synder var förlåtna, i kraft av Kristi verk. Så fick långfredagens försoningsbudskap frukt mitt i lidandet, och rövaren blev frälst. Samma glädjrika budskap riktas till var och en av oss, om vi i hjärtat tror att Jesus Kristus har dött för våra synder.

3. Jesu lidande är oss en förebild

Petrus skriver: *Om någon som vet att Gud är med honom, håller ut när han får lida oskyldigt, så är det nåd från Gud. Detta har ni blivit kallade till. Kristus led ju i ert ställe och efterlämnade ett exempel åt er, för att ni skulle följa i hans fotspår. (1 Petr. 2:19, 21)* Detta betyder inte att vi med konstlad fromhet ska uppsöka lidandet, utan att vi ska acceptera det lidande som Gud låter drabba oss och i tålighet uthärda det. Petrus fortsätter: *När han blev smäddad, smädade han inte igen, och när han led, hotade han inte, utan överlämnade sin sak åt honom som dömer rättvist. (1 Petr. 2:23)* Så ska vi också handla. Det är den rätta helgelsens väg, att vi med kärlek övervinner det onda.

Detta är utomordentligt svårt, eftersom vår gamla människa ännu lever kvar i oss och djävulen ständigt vill locka varje kristen bort från tron, bort från Jesu försoning, och tillbaka till slaveriet under synden. Helgelsen är möjlig endast genom den kraft som kommer av tron. Paulus skriver: *Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med Kristus, för att syndens kropp skall berövas sin makt, så att vi inte längre är slavar under synden. (Rom. 6:6)*

Så kan vi med Guds hjälp och förebild inte bara leva ett saligt liv, utan också gå en salig död till mötes. Så kan vi på vår sista dag tryggt överlämna den odödliga själ som Gud så dyrt vunnit i hans händer, och i förvisning om att vår jordiska dödsdag också är vår himmelska födelsedag med Jesus ropa: *"Fader, i dina händer överlämnar jag min ande."*

Amen.

Bön: Herre Jesus, du Guds Lamm, som tar bort världens synder. Vi tackar dig för din stora kärlek till oss syndare, att du för vår skull ödmjukade dig själv och blev lydig intill döden, ja, intill döden på korset. Du bar våra sjukdomar och lade på dig våra smärtor. Du tog straffet på dig, för att vi skulle få frid, och genom dina sår blir vi helade. Vi ber dig: Visa oss, Herre, vår stora synd och gör oss av hjärtat botfärdiga. Rena oss genom ditt dyra blod och utplåna all vår skuld. Hjälp oss, genom din död, att dö från synden och ta vårt kors på oss och följ dig. Bevara oss i din gemenskap, så att vi, med alla dem som övervunnit i kraft av ditt blod, en gång får evigt tacka och lova dig. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt Ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Hans Helige Ande stadfäste Ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan Ordets görare, och dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod, intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.